Homas
the spiritual way to success
K. Krishna Prasad Bhat
Website: http://homas.in
Email: homasonline@gmail.com
Mobil: 8000858858 /9940406777

अथ दक्षिणामूर्तिमन्त्रप्रसङ्गात् विद्याप्रदत्वसामान्येन हयग्रीवैकाक्षर-मन्त्रोपि लिख्यते —

ब्रह्मा ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । हयग्रीवो देवता । हकारो बीजम् । उकारः शक्तिः । वागैश्वर्यसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ह्सां हृत् । ह्सीं शिरः । ह्सूं शिखा । ह्सैं कवचम् । इत्यादिभिः षडङ्गम् । ध्यानम् —

धवळनळिननिभं क्षीरगौरं कराग्रैः
जपवलयसरोजे पुस्तकाभीतिदाने ।
दधतममलवस्त्राकल्पजालाभिरामं
तुरगवदनविष्णुं नौम्यविद्याग्रसिष्णुम् ॥

हकारसकारचतुर्दशषष्ठस्वरान्यतरयुक्तबिन्द्वात्मकः ह्सौं इति मन्त्रः । अथवा ह्सूं इति मन्त्रः ॥

अथ मन्त्रान्तरम् — ऋष्यादिकं पूर्ववत् ।

जीवात्सरोजजपदामसुधाकरीरलेख्यानि पाणिकमलैः सकलं दधानः ।
मन्दारकुन्दतुहिनेन्दुसमानदेहमाल्याङ्गरागवसनाभरणोऽश्ववक्त्रः ॥

ह्सूं हयशिरसे नमः । इति मन्त्रः । पूजादिकं वक्ष्यमाणवत् ।

अथैकादशाक्षरमन्त्रः —

ब्रह्मा ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । हयग्रीवो देवता । बीजेन अङ्गानि पूर्ववत् ध्यानादिकम् ॥ *ह्रीं हयशिरः ह्रीं क्रों हुंफट् नमः । इति मन्त्रः ॥ विद्याफलप्रधानोयं मन्त्रः ॥

---

*ह्रींकारस्थाने श्री इति ङ पाठः ।

अथ दधिभक्तहयग्रीवमन्त्रः—

ब्रह्मा ऋषिः । अतिछन्दः । हयग्रीवो विष्णुर्देवता । अङ्गन्यासादिकं पूर्ववत् ।

सव्येन हस्तेन सुधाकरीरमन्येन दध्योदनमादधानः ।
शशाङ्कमध्ये सितपद्मसंस्थः पायात्सिताभस्तुरगाननो नः ॥

ओं नमो भगवते हयशिरसे अन्नाधिपतये अन्नदाय अक्रूराय अक्रूरकर्मणे भगवन् भक्ष्यभोज्यान्नदानमावहावह स्वाहा ॥

अथ हयग्रीवमन्त्रान्तरम्—

ओं ह्स्ख्रं हंमः विश्वोत्तीर्णस्वरूपाय चिन्मयानन्दरूपिणे तुभ्यं नमो हयग्रीवविद्याराजाय विष्णवे स्वाहा सोहं ह्स्ख्रं ओं । पूजादिकं अनुष्टुप्पूर्ववत् ॥

शास्त्रान्तरोक्तपक्षविशेषेण हयग्रीवैकाक्षरं (रः) लिख्यते—

ब्रह्मा ऋषिः । गायत्री छन्दः । हयग्रीवो देवता । हं बीजम् । सं शक्तिः । ह्स्रां ह्स्रीं इत्यादिनाङ्गानि ॥

पद्माक्षमालालिखितेष्टदानि दधानमम्भोरुहसंपुटस्थम् ।
कर्पूरभङ्गाधिकगौरकान्तिं हयाननं सौम्यमिह स्मरामि ॥

ह्स्ख्रं इति मन्त्रः ॥ लक्षचतुष्कजपः । श्वेतपद्मैः दशांशं पुरश्चरणहोमः । विद्याकामेन वाग्भवेन सौः इत्यनेन च संपुटीकृत्य जप्तव्यः ॥

अथ पूजा—

वैष्णवपीठे समावाह्य समर्चयेत् । वागीश्वराय विद्महे हयग्रीवाय धीमहि । तन्नो हंसः प्रचोदयात् । इति गायत्र्या आवाह्य समर्चयेत् । अङ्गैः प्रथमावृतिः । ततोऽष्टदलेषु प्रागादिक्रमेण मेधायै० सरस्वत्यै० प्रज्ञायै०

मायायै० विजयायै० अपराजितायै० तुष्ट्यै० श्रद्धायै ८ इत्यभ्यर्च्य, दलाग्रेषु कुमुदाद्यावरणम् । कुमुदाय० कुमुदाक्षाय० पुण्डरीकाय० वामनाय० शंकुकण्ठाय० सर्वनेत्राय० सुमुखाय० सुप्रतिष्ठाय० पिङ्गलाय० हरिसेनाय० १० इति । ततो लोकपालान् पूजयेत् । ततः पद्माय० (अक्षमालायै) पुस्तकाय० वरदाय० इति पूजयेत् ॥

अथ हयग्रीवमन्त्रप्रसङ्गात् हयग्रीवस्यानुष्टुप्मन्त्रोऽपि लिख्यते—

ब्रह्मा वा संकर्षणो वा ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । हयग्रीवो देवता । ह्स्ख्फ्रें बीजम् । नमः शक्तिः । ज्ञानार्थे विनियोगः । मन्त्रस्य पादैः व्यस्तैस्समस्तैश्च पञ्चाङ्गानि ॥ ध्यानम्—

व्याख्यामुद्रां करसरसिजैः पुस्तकं शङ्खचक्रे
बिभ्रद्भिन्नस्फटिकरचिते पुण्डरीके निषण्णः ।
अम्लानश्रीरमृतविशदैरंशुभिः प्लावयन्मा-
माविर्भूयादमितमहिमा मानसे वागधीशः ॥

ध्यानान्तरम्—

वन्दे पूरितचन्द्रमण्डलगतश्वेतारविन्दासने
मन्दाकिन्यमृताब्जकुन्दकुमुदक्षीरेन्दुभासं हरिम् ।
मुद्रापुस्तकशङ्खचक्रविलसच्छ्रीमद्भुजामण्डलं
निर्यन्निर्मलभारतीपरिमलं विश्वेशमश्वाननम् ॥

ध्यानान्तरम्—

तुषाराद्रिसमच्छायं तुलसीदामभूषणम् ।
तुरङ्गवदनं वन्दे तुङ्गसारस्वतप्रदम् ॥

ऋग्यजुस्सामरूपाय वेदाहरणकर्मणे ।
प्रणवोद्गीथवचसे महाश्वशिरसे नमः ॥

इति मन्त्रः । अयुतं जपेत् । विद्याप्रधानोयं मन्त्रः । अथ पूजा —

केवलपद्मपीठं संभाव्य, तत्कर्णिकामध्ये सोममण्डलं विचिन्त्य, तन्मध्ये वह्निमण्डलं विचिन्त्य तन्मध्ये समावाह्य, तत्र दिक्षु सनन्दनाय नमः, सनकाय नमः, श्रियै नमः, पृथ्व्यै नमः, इति समर्चयेत् । तद्बहिः षट्कोणं विचिन्त्य, षट्कोणेषु निरुक्तज्योतिषाद्यङ्गयुक्तान् वेदान् समर्चयेत् । अस्त्यत्रोपदेशः — दिक्षु वेदान् षट्सु कोणेषु अङ्गानि समर्चयेदिति । तत्र निरुक्तज्योतिषव्याकरणकल्पशीक्षाछन्दांस्यङ्गानि ॥

तद्बहिरष्टदलमूलेषु ब्राह्म्यै० माहेश्वर्यै० कौमार्यै० वैष्णव्यै० वाराह्यै० इन्द्राण्यै० चामुण्डायै० महालक्ष्म्यै० ८ इत्यादिभिः प्रागादिक्रमेण समर्चयेत् । दळमध्येषु वक्रतुण्डाय० एकदंष्ट्राय० महोदराय० गजाननाय० लम्बोदराय० विकटाय० विघ्नराजाय० धूम्रवक्त्राय० ८ इत्येतान्समर्चयेत् ॥ दळाग्रेषु असिताङ्गाय० रुरवे० भीषणाय० रक्तनेत्राय० वटुकाय० कालमर्दनाय० दन्तुराय० विकटाय० ८ इत्येतान्समर्चयेत् । एतद्बहिः षोडशाश्रेषु दशावतारान् दशसु पत्रेषु अवशिष्टेषु षट्सु पत्रेषु शङ्ख-चक्र-गदा-पद्म-नन्दक-शार्ङ्गाणि समर्चयेत् । तद्बहिश्चतुरश्रे इन्द्रादीन् दिक्पालान् यजेत् ॥

पुनः पूर्वादिचतुर्षु द्वारेषु महागणपति-दुर्गा-क्षेत्रपाल-वटुकान् क्रमेणैकैकं समर्चयेत् ॥ तद्बहिः समस्तप्रकटादिनवयोगिनीः सप्तनदीः नवग्रहांश्च अष्टपर्वतांश्च नक्षत्राणां सप्तविंशतिं च समर्चयेत् । त्रिपुराविषये अष्टमे पटले समस्तप्रकटादियोगिन्यः प्रोक्ताः ॥

अथ प्रयोगः —

अष्टोत्तरसहस्रं तु शुद्धं वार्यभिमन्त्र्य च ।
पिबेच्च पाययेद्वापि मासमात्रं यतेन्द्रियः ॥
जन्ममूकस्य कस्यापि वाक्सिद्धिर्भवति ध्रुवम् ।

प्रयोगान्तरम् —

प्रारब्धवेलामारभ्य सूर्याचन्द्रमसोर्ग्रहे ।
पात्रे रुक्ममये दुग्धं वचामिश्रं प्रपूरयेत् ॥

यावन्मोचनकालं तु तावत् स्थित्वोदकान्तरे ।
कण्ठमात्रेऽथवा नाभिदघ्ने मौनी मनुं जपेत् ॥

पिबेत्तत्सर्वमचिरात् तस्य सारस्वतं भवेत् ।

प्रयोगान्तरम् —

ज्योतिष्मतीलताबीजं दिनेनैकेन वर्धितम् ।
अष्टोत्तरशतं यावत् भक्षयेदभिमन्त्रितम् ॥

सरस्वत्यवतारोयं सत्यं स्याद्भौरि मानवः ।

प्रयोगान्तरम् —

कलशं पूर्णमुदकैः स्थापयित्वा नवं पुनः ।
तत्रावाह्य हयग्रीवं परिवारैः समन्वितम् ॥

पूजयेद्गन्धपुष्पाद्यैः उपचारैर्यथाविधि ।
सहस्रं प्रजपेन्मन्त्रं कलशं संस्पृशन्बुधः ।
तेनाम्भसाऽभिषिक्ता चेद्वन्ध्या पुत्रवती भवेत् ॥

षण्मासमेतत्कार्यं स्यात् दिनशो नियतेन्द्रियैः ।
पुत्रलाभो भवत्येव सत्यं सत्यं वदाम्यहम् ॥

प्रयोगान्तरम् —

सोमसूर्यग्रहे तिष्ठन् जलमध्ये तु साधकः ।
यावन्मोक्षं जपेदेवं तावन्मन्त्रमनन्यधीः ॥

कपिलागोघृतं प्राश्यं मन्त्रसिद्धमथौरधम् ।
तस्य संवत्सरेणैव मूकस्यैव च वाक् भवेत् ॥

ब्राह्मीरसेन पक्केन कपिलागोघृतेन च ।
अतीव संस्कृता वाणी प्रातः पीतेन मन्त्रिणः ॥

ज्योतिष्मतीफलान्यस्तु (न्येवं) मन्त्रितानि च भक्षयेत् ।
नित्यमारोग्यमायुष्यं तस्य बुद्धिश्च वर्धते ॥

अथ हयग्रीवानुष्टुप्मन्त्रान्तरं लिख्यते —

ब्रह्मा ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । हयग्रीवो देवता । तारपूर्वं मन्त्रस्य पादैः व्यस्तैस्समस्तैश्च पञ्चाङ्गानि ॥

शरच्छशाङ्कप्रभमश्ववक्त्रं मुक्तामयैराभरणैरुपेतम् ।
रथाङ्गशङ्खान्वितबाहुयुग्मं जानुद्वये न्यस्तकरं भजामः ॥

उद्गिरत्प्रणवोद्गीथ सर्ववागीश्वरेश्वर ।
सर्ववेदमयाचिन्त्य सर्वं बोधय बोधय ॥

इति मन्त्रः ॥ द्वात्रिंशल्लक्षजपः । मधुरसिक्तैः कुन्दपुष्पैः दशांशं पुरश्चरणाहोमः । पूर्वोक्तपीठे समावाह्य समर्चयेत् । वेदान् दिक्षु वेदाङ्गानि विदिक्षु समर्चयेत् । तद्बहिरिन्द्रादीन् तद्बहिर्वज्रादींश्च समर्चयेत् ॥

अथ प्रयोगः —

मनुनानेन संजप्तं घृतं ब्राह्मीरसे श्रितम् ।
कवितामावहेत्पुंनामनिर्गळविजृम्भणीम् ॥

प्रयोगान्तरम् —

वचामनेन संजप्त्वा भक्षयेत्प्रातरन्वहम् ।
सर्ववेदागमादीनां व्याख्याता जायतेऽचिरात् ॥